

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДВНЗ «УЖГОРОДСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»
ФАКУЛЬТЕТ ЗДОРОВ'Я ТА ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ
КАФЕДРА ФІЗИЧНОЇ РЕАБІЛІТАЦІЇ

ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ У МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ СПЕЦІАЛЬНОЇ ОСВІТИ

ЗБІРНИК ТЕЗ

**I Науково-практична інтернет-конференція
з міжнародною участю**

20-21 жовтня 2022 року

Ужгород-2022

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДВНЗ «УЖГОРОДСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»
ФАКУЛЬТЕТ ЗДОРОВ'Я ТА ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ
КАФЕДРА ФІЗИЧНОЇ РЕАБІЛІТАЦІЇ

ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ У МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ СПЕЦІАЛЬНОЇ ОСВІТИ

ЗБІРНИК ТЕЗ

**I Науково-практична інтернет-конференція
з міжнародною участю**

20-21 жовтня 2022 року

Ужгород-2022

Формування професійної компетентності у майбутніх фахівців спеціальної освіти: збірник тез доповідей І Науково-практичної інтернет-конференції з міжнародною участю, 20-21 жовтня 2022 р., Ужгород / Упорядник: д.пед.н. С.В. Стеблюк. – Ужгород: ДВНЗ «УжНУ», 2022. – 196 с.

*Рекомендовано до друку Вченою радою
ДВНЗ «Ужгородський національний університет»
(протокол № 10 від 21 листопада 2022 р.)*

Рецензенти:

Філак Я.Ф. – кандидат наук з фізичного виховання і спорту, доцент, завідувач кафедри фізичної реабілітації ДВНЗ «Ужгородський національний університет»

Попович О.М. – кандидат педагогічних наук, доцент, декан педагогічного факультету Мукачівського державного університету.

У збірнику вміщено тези доповідей І Науково-практичної інтернет-конференції з міжнародною участю. Учасники конференції розкривають проблеми сучасного стану і перспектив розвитку спеціальної освіти в Україні, мультидисциплінарного підходу до навчання, виховання та розвитку дітей з особливими освітніми потребами, описують застосування педагогічних технологій інклюзивного навчання в умовах реалізації Концепції «Нова українська школа», особливості ступеневої системи підготовки майбутніх фахівців спеціальної освіти, досвід упровадження інклюзивної освіти за кордоном.

Видання призначено для науково-педагогічних працівників, докторантів, аспірантів, здобувачів вищої освіти, педагогічних працівників та усіх зацікавлених.

Редакційна колегія не несе відповідальності за достовірність статистичної та іншої інформації, що надана в рукописах. Автори опублікованих матеріалів несуть повну відповідальність за наведені факти, положення, інші відомості.

Редакційна колегія: Володимир Смоланка, доктор медичних наук, професор, ректор ДВНЗ «Ужгородський національний університет» – голова організаційного комітету; Іван Миронюк, доктор медичних наук, професор, проректор з наукової роботи ДВНЗ «Ужгородський національний університет» – заступник голови оргкомітету; Едуард Сивохоп, кандидат педагогічних наук, доцент, в.о. декана факультету здоров'я та фізичного виховання; Ярослав Філак, кандидат наук з фізичного виховання і спорту, доцент, завідувач кафедри фізичної реабілітації; Фелікс Філак, кандидат медичних наук, доцент кафедри фізичної реабілітації; Валерій Філак, кандидат медичних наук, доцент кафедри основ медицини, голова науково-методичної комісії факультету здоров'я та фізичного виховання; Валерій Товт, кандидат педагогічних наук, доцент кафедри фізичного виховання.

ГЛЕБОВА Андріана, СТЕБЛЮК Світлана Теоретичні основи навчання учнів з інтелектуальними порушеннями за особистісно орієнтованою технологією навчання	54
ГОЛІНКА Євгенія, УТЬОСОВА Олена Психолого-педагогічна адаптація дітей з різними ступенями порушень в інтелектуальному розвитку	59
ГУДАК-ТОВТ Сабіна Психолого-педагогічний супровід дітей молодшого шкільного віку з інтелектуальними порушеннями в інклюзивному середовищі	64
КАС'ЯНЕНКО Оксана Методи реалізації дистанційного навчання для дітей з особливими потребами	68
КОЗЯР Михайло, ОСТРОВСЬКА Надія Шляхи оцінювання готовності майбутніх фахівців до професійної діяльності в умовах інклюзивної освіти	72
КОРХ Олександра, СТЕБЛЮК Світлана Досвід Швеції у сфері розвитку інклюзивної освіти	75
ЛОПАТИНСЬКА Наталія, МАТЕЙ Кристина Дидактичні активності Марії Аврамівни Савченко у розвитку сурдопедагогічної теорії та практики	81
МИГОВИЧ Каріна Особливості освітнього процесу з використанням засобів народознавства у роботі з дітьми з порушеннями інтелектуального розвитку	86
МИРОНЮК Іван, СТЕБЛЮК Світлана Інтегрований підхід у підготовці майбутніх фахівців спеціальної освіти до роботи у команді супроводу дітей з особливими освітніми потребами	89
МИШКОРИЗ Анна Застосування арт-технологій у логопедичній практиці	93
МОРДОВАНЕЦЬ Світлана, ГАЯШ Оксана Реалізація індивідуального підходу до дитини з інтелектуальними порушеннями в умовах інклюзивного навчання	98
НИЧЕПОРЕНКО Юлія, КЛЯП Маріанна Формування готовності майбутніх фахівців спеціальної освіти до професійної діяльності в інклюзивно-ресурсних центрах	102

2. Бітянова М. Р. Психологія в школі: зміст та організація роботи. Харків, 2010.

3. Козакова Є.І. Система комплексного супроводу дитини: від концепції до практики. Психолого-педагогічне, медико-соціальне супроводження розвитку. Одеса, 2018.

4. Карпова С.І., Любченко О.О. Моделювання процесу соціально-педагогічного супроводу дітей з обмеженими можливостями здоров'я дошкільного та молодшого шкільного віку за умов Федерального державного освітнього стандарту. Вісник Тернопільського університету. Серія гуманітарних наук. Тернопіль. 2017. Т.22. Вип. 4 (168). с. 22-29

5. Майер А.А. Система супроводу соціалізації дитини в освіті. Психолого-педагогічний супровід процесу соціалізації особистості сучасному освітньому просторі. Дніпропетровськ, 2011. с. 235-240

6. Петрова Є. А., Козлова Р. Р. Педагогічна діагностика за умов реалізації НУШ: Методичний посібник. Київ: ЦДК, 2015. 64 с.

7. Створення та апробація моделі психолого-педагогічного супроводу інклюзивної практики: Методичний посібник. За заг. ред. С.В. Ольохіна, М.М. Семаго. Київ: КДППУ, 2012.

МЕТОДИ РЕАЛІЗАЦІЇ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ ДЛЯ ДІТЕЙ З ОСОБЛИВИМИ ПОТРЕБАМИ

Оксана Кас'яненко

*кандидат педагогічних наук, доцент
кафедри дошкільної та спеціальної освіти,
Мукачівський державний університет, Мукачево*

Однією із форм навчання наразі є дистанційне навчання, правильна організація якого у випадку з дітьми з особливими потребами демонструє неабияку ефективність. Особливо за умови організації індивідуального навчання. Дистанційне навчання – це спосіб організації процесу навчання, заснований на використанні сучасних ІТ-технологій, що дозволяють реалізувати навчання на відстані без безпосереднього контакту між вчителем та учням.

Організація освітнього процесу для учнів з особливими потребами відбувається різними шляхами і методами, серед яких:

- диференційоване навчання учнів з різними психо-фізіологічними вадами в спеціальних корекційних закладах;
- інтегроване навчання в спеціальних класах у звичайних освітніх закладах;
- інклюзивне навчання – коли діти з особливими потребами навчаються разом з іншими учнями загальноосвітніх шкіл.

Інклюзивна освіта є складовою соціальної політики, оскільки «основна ідея інклюзивної освіти полягає в діях у напрямі: від інтегрування в освітній заклад – до інтегрування в суспільство» [3, с.7].

Організація навчально-виховного процесу в інклюзивних класах під час дистанційного навчання передбачає проведення корекційно-розвивальних занять відповідно до Положення про дистанційну освіту закладів загальної середньої освіти, затвердженого наказом Міністерства освіти і науки України [5].

Одним із способів включення в освітній процес є залучення інформаційно-комунікативних технологій (ІКТ) [1]. Інформаційні технології дозволяють навіть на відстані учням з особливими потребами брати повноцінну участь в освітньому процесі. «Розробка рекомендацій та інструкцій щодо організації навчального процесу в умовах чинного воєнного стану є необхідною для якомога більш повного використання наявних можливостей організації процесу навчання дітей з особливими потребами» [4].

Якщо загалом шкільний освітній процес достатньо швидко та ефективно адаптувався до нових реалій, то як щодо інклюзивного навчання. Інклюзивна освіта щойно почала стверджуватися в освітньому процесі, поборовши спротив, перепони, відсутність достатнього методологічного забезпечення. Аж ось дітей особливими потребами знову повернули додому, без необхідності постійного перебування у класі. Як це вплинуло на ефективність навчання?

Для інклюзивної освіти основною метою підвищення ефективності навчання є необхідність адаптації будь-якої методики викладання під здібності кожної окремої дитини, у тому числі дитини з обмеженими можливостями здоров'я.

Під час дистанційного навчання віртуальна взаємодія дозволяє знизити психологічну напругу, уникнути психологічного дискомфорту, що сприяє підвищенню комунікативної активності учня.

Щодо форм реалізації навчального процесу, деякі традиційні форми (лекції, самостійна робота) збереглися, щоправда, пройшовши трансформацію щодо шляхів втілення. Наприклад, лекція під час дистанційного навчання – відео конференцв’язок у режимі реального часу чи відеозапис. Самостійна робота може здійснюватися із використанням електронних версій навчальних посібників, підручників, аудіо- та відеозаписів. Паперові носії інформації у випадку з дистанційним навчанням також ніхто не відміняв. Наразі є альтернатива паперовий-електронний носій інформації. Варто зазначити, що думки з приводу того, який варіант кращий, розбіжні – серед вчителів, батьків і самих учнів. Усе залежить від індивідуальних особливостей самого реципієнта.

Щодо учнів із фізичними вадами, сучасні адаптивні технології дозволяють їм повноцінно користуватися будь-якими гаджетами, що іноді значно полегшує навчальний процес. Потреби дітей з різними вадами потребують різного допоміжного методичного забезпечення. Так, діти із вадами зору потребують спеціальних програм та приладів для того, щоб переводити текст вальтернативний формат (програми читання з екрана, клавіатури, дисплеї і принтери Брайля).

Сучасний мультимедійний спосіб подачі навчального матеріалу дозволяє комплексно та ефективно впливати на всі органи сприйняття учнів. Одна й та сама інформація може бути подана традиційними методами – інформаційний ряд, реалізований у вигляді аудіо-, відео- чи текстового викладу матеріалу. Чи той же матеріал – схематизований, структурований, візуалізований у вигляді, наприклад, презентації. У сучасних реаліях, коли увесь світ прагне до пришвидшення і скорочення кількості кроків на шляху до кінцевого результату, структурування інформації у вигляді схем, таблиць, презентації має неабияку ефективність. Сучасний учень будь-якого віку сприймає і запам’ятовує такий матеріал набагато краще. Крім того, саме дистанційне навчання підтвердило можливість, раціональність, ефективність такої подачі матеріалу.

Дистанційне навчання дозволяє подолати багато проблем традиційного навчання (прив’язка до території і в часі, недостатня самостійна активність учнів, директивність навчання та ін.), макси-

мально розширює аудиторію учнів, дає можливість задоволення творчого потенціалу.

Самостійність учнів – наріжний камінь шкільної освіти і виховного процесу загалом. Регламентованість освітнього процесу в офлайн – шкільний розклад, усталений графік навчального року, освітнього процесу. Контроль цього графіку з боку вчителів та керівництва школи призводить іноді до того, що учні звикають до того, що їм «переставляють ноги» і у випадку відсутності зовнішнього контролю просто «випадають» з освітнього процесу. Вони просто не в змозі самоорганізуватися. Перебування в дома під час дистанційної освіти сприймалося деякими учнями як можливість пропустити урок, чи зімітувати активність робочого процесу. Тож внутрішня мотивація і вміння самостійно організувати власний навчальний простір – одна важливих проблем дистанційного навчання.

Використання дистанційної форми навчання в інклюзивній освіті уможливило рівноправне включення до освітнього процесу учнів із альтернативним розвитком, дає можливість для спілкування альтернативників з однолітками та педагогами (наприклад, засобами спілкування на освітніх форумах, платформах, відеоконференціях), розвитку творчих здібностей. Завдяки дистанційному навчанню кожен учень може підтримувати оптимальний йому темп зазасвоєння матеріалу, що важливо для учнів з альтернативним розвитком.

Література:

1. Єсікова І.В. Дидактичні умови використання ІКТ в інклюзивному середовищі закладів загальної середньої освіти. *Open educational e-environment of modern University*. 2021. №11. С. 62-70 URL: <https://japuoinz.donnu.edu.ua/article/view/11225>(датазвернення: 02.10.2022).

2. Кас'яненко, О. М. Інклюзивне дистанційне навчання в сучасному освітньому просторі: способи організації, шляхи, методи, ефективність / О. М. Кас'яненко, Н. В. Лалак, Л. М. Фенчак // Перспективи та інновації науки : науковий журнал. Серія «Педагогіка», Серія «Психологія», Серія «Медицина» / гол. ред. Чернуха Н.М. – Київ, 2022. – 9(14). – С.149-157.

3. Колупаєва А.А., Таранченко О.М. Навчання дітей з особливими освітніми потребами в інклюзивному середовищі: навчально-методичний посібник / А.А.Колупаєва, Харків: Ранок, 2019. 304 с.

4. Кричківська О., Хренова В., Гончар Н. Інклюзивне навчання в умовах воєнного стану. *Наука і техніка сьогодні*. 2022. №6 (6). С. 188-197. URL: <http://perspectives.pp.ua/index.php/nts/article/view/1839/1837> (дата звернення: 03.10.2022).

5. Положення про дистанційне навчання (Затверджено наказом Міністерства освіти і науки України 08.09.2020 № 1115). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0941-20#Text> (дата звернення: 03.10.2022).

ШЛЯХИ ОЦІНЮВАННЯ ГОТОВНОСТІ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ ДО ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УМОВАХ ІНКЛЮЗИВНОЇ ОСВІТИ

Михайло Козяр

*доктор педагогічних наук, професор,
член-кореспондент НАПН,
Львівський державний університет
безпеки життєдіяльності, Львів*

Надія Островська

*кандидат педагогічних наук, доцент
Відокремлений підрозділ НУБіП*

України «Бережанський агротехнічний інститут», Бережани

Нині в Україні все більше уваги приділяють розвитку нових форм освіти. Це пояснюється вимогами суспільства. Такою вимогою є забезпечення розвитку і вдосконалення інклюзивної освіти. Це пояснюється низкою причин: по-перше – на превеликий жаль збільшилась кількість дітей із вродженою патологією, які потребують особливого підходу в лікуванні і в освіті; по-друге серед таких дітей є багато таких, які при сучасних спеціальних підходах, можуть стати повноцінними громадянами нашої держави, завданням якої є створення умов для цього. Найперше з чого потрібно почати таку роботу є підготовка фахівців, які можуть працювати в умовах інклюзивної освіти.

Професійна підготовка є складним процесом, який забезпечує випуск професійно компетентних фахів, які відповідають запитам ринкової економіки.

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

тел./факс +380-3131-21109

Веб-сайт університету: www.msu.edu.ua

E-mail: info@msu.edu.ua, pr@mail.msu.edu.ua

Веб-сайт Інституційного репозитарію Наукової бібліотеки МДУ: <http://dspace.msu.edu.ua:8080>

Веб-сайт Наукової бібліотеки МДУ: <http://msu.edu.ua/library/>